

چگونه «وزیر» شدم!

هوشنگ وزیری

دوست در گذشته‌ام، شادروان نصرت رحمانی، گهگاه به طنز به من می‌گفت کی این «ی»، آخرین حرف الفبا را از آخر اسمت بر می‌داری تا ما هم پزی بدهیم که دوست وزیر داریم؟

این مال سالهای پیش از انقلاب بود. منصب وزارت به من ارزانی نشد که هرگز آرزویش را نیز در سر نمی‌پختم. ولی به لطف ناشری مشهور، «انتشارات خوارزمی»، این منصب از این راه به من داده شد که نام هوشنگ وزیری، به عنوان مترجم واقعی زندگینامه سه جلدی تروتسکی به قلم آیزاک دویچر، مورخ نامدار لهستانی، به «محمدوزیر» مبدل گردیده است.

داستان از این قرار است که من پس از وقوع انقلاب اسلامی به ترجمه این کتاب دست بردم که بالغ بر ۱۶۰۰ صفحه است. اما سخن درباره ترجمه این کتاب به سالهای پیش از انقلاب بر می‌گردد.

آقای علیرضا حیدری، ناشری که فقط سلیقه او در صنعت چاپ و نشر می‌تواند بر بی‌دانشی حیرت‌انگیز او پیشی گیرد، پیش از آن «زندگی من» و «یادداشتهای روزانه» تروتسکی را که من مرتکب ترجمه آنها شده بودم، چاپ کرده بود. و البته هر چند دیر، ولی به هر حال حق ترجمه مرا (۱۵ درصد از بهای روی جلد) می‌پرداخت.

ترجمه‌های دیگری نیز از جمله «فقر آموزش در امریکای لاتین» نوشته ایوان ایلچ، و «انقلاب یا اصلاح؟» (همپرسه‌ای با واسطه میان دو فیلسوف نامدار، هربرت مارکوزه و کارل پوپر) «آخرین نامه‌های محکومان به مرگ» از من به وسیله این انتشارات چاپ و منتشر شده است. هنگامی که یکی از دوستان خبر انتشار زندگینامه سه جلدی تروتسکی را به من داد، خوشحال شدم که سرانجام، پس از گذشت چندین سال که از تحویل ترجمه کتاب می‌گذشت، کتاب به بازار عرضه شد است. اما بسیار بیکه خوردم از اینکه نام واقعی مترجم که من باشم، به نامی تبدیل شده است که تا کنون نه ترجمه‌ای از او دیده شده است، نه نوشته‌ای.

آن دوست می‌گفت که از آقای علیرضا حیدری شنیده است که این کار با موافقت من صورت گرفته است، و هنگامی که شنید هیچ توافقی در میان نبوده است، داشت از تعجب شاخ در می‌آورد. گفت عجب شیادی است این مرد پشت هم‌انداز!

در اینجا بود که من نامه‌ای به این مضمون برای مدیر انتشارات خوارزمی، آقای علیرضا حیدری، نوشتم که اگر اسناد بایگانی وزارت فرهنگ و هنر سابق، وزارت ارشاد اسلامی، کانون نویسندگان ایران، یا حتی یکی دو ناشر معتبر گواهی دهند که چنین کسی به عنوان مترجم وجود دارد، من از همه حقوق خود چشم‌پوشی خواهم پوشید.

در نامه افزودم که اگر پس از گذشت سه یا چهار هفته، پاسخی قانع‌کننده دریافت نکنم، به مراجع ذیصلاح شکایت خواهم برد، هر چند که می‌دانم در اوضاع و احوال کنونی، این شکایت به جایی نخواهد رسید.

نیز شنیده‌ام که کتاب مورد بحث در آستانه چاپ دوم است. زیرا کتابخوانها و کتابفروشیهای ایران بسیار زود متوجه شدند که مترجم واقعی آن کیست. باری، طبق قراردادهایی که با انتشارات خوارزمی بسته‌ام، حق ترجمه من از این بابت به ۳ میلیون و ۶۰۰ هزار تومان می‌رسد. و بتازگی شنیده‌ام که آقای علیرضا حیدری در «ملاخور» کردن حقوق مترجمانی هم که در ایران زندگی می‌کنند و از راه ترجمه‌ها و نوشته‌هایشان روزگار می‌گذرانند، دست هر ملایی را از پشت بسته است. لابد با اعطای مقام «وزیر» به من این را پاداشی می‌داند که به او تعلق می‌گیرد.

ولی من در شرایطی که بی‌گمان پیش خواهد آمد، از انتشارات خوارزمی، نه مقام که حق خود را به عنوان مترجم واقعی زندگینامه سه جلدی تروتسکی زیر عنوان «پیامبر مسلح»، «پیامبر بی‌سلاح» و «پیامبر مطرود» طلب خواهم کرد.